

Jätehuoltomääräysten perustelut

1 § Soveltamisala

Pykälässä tuodaan esille, että jätehuoltomääräykset ovat jätelainsäädäntöä täydentäviä, sitovia määräyksiä. Pykälässä määrätään millä alueella jätehuoltomääräykset ovat voimassa, missä toiminnoissa niitä tulee noudattaa, mihin jätteisiin niitä sovelletaan ja mihin jätteisiin niitä ei sovelleta.

Jätelaissa on määritelty millaisista asioista jätehuoltomääräyksiä voi antaa ja keitä ne koskevat. Jätelain 91 §:n mukaan jätehuoltomääräyksissä voidaan antaa määräyksiä jätteiden keräykseen, vastaanottoon ja kuljetuksen käytännön järjestelyihin sekä niiden teknisiin vaatimuksiin liittyvistä asioista myös muiden kuin kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvien jätteiden osalta. Määräykset koskevat toimintaa siltä osin kuin on tarpeen jätteen hallitsemattoman käsittelyn, jätteestä ja jätehuollosta aiheutuvan vaaran ja haitan sekä roskaantumisen ehkäisemiseksi.

Seuraavat pykälät ja momentit koskevat elinkeinotoiminnassa syntyvää jätettä, vaikka jäte ei kuulu kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin:

- 4 § (Kunnan toissijainen jätehuoltopalvelu)
- 14 § (Kompostointi) 1, 3, 4, 5, 10, 11 ja 12 momentti
- 15 § (Jätteen polttaminen) 1 momentti
- 16 § (Jätteen hautaaminen tai upottaminen)
- 17 § (Jäteastiatyypit) 1–5 momentti
- 19 § (Jäteastioiden täyttäminen) 1, 2, 6, 8, 9 ja 10
- 20 § (Kunnossapito ja pesu)
- 24 § (Jätteen keräyspaikka ja jäteastian sijoittaminen)
- 26 § (Alueelliset jätteiden keräyspaikat)
- 28 § (Kuormaaminen)
- 29 § (Kuljettaminen)
- 31 § (Saostus- ja umpisäiliölietteen tyhjennys ja lietteen toimittaminen käsiteltäväksi) 1–6 momentti
- 36 § (Yleisötilaisuuksien jätehuolto)
- 37 § (Roskaantumisen ehkäiseminen yleisillä alueilla)
- 38 § (Vaarallisten jätteiden jätehuolto) 1, 3, 5, 6 ja 8 momentti
- 39 § (Vaarallisten jätteiden kerääminen kiinteistöllä)
- 40 § (Erityisjätteet)
- 41 § (Terveysthuollon vaaralliset jätteet ja erityisjätteet)
- 42 § (Tiedottamisvelvollisuus)
- 43 § (Poikkeaminen jätehuoltomääräyksistä)

Yleisluontoisten määräysten lisäksi näitä määräyksiä sovelletaan elinkeinotoiminnan jätteisiin silloin, jos elinkeinotoiminnan jäte kuuluu kunnan järjestämisvelvollisuuden piiriin jätelain 32 §:n, 1 momentin kohdan 3 nojalla. Eli jos elinkeinotoiminnan jäte kerätään muun kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvan jätteen kanssa.

Jos elinkeinotoiminnan harjoittajan jäte käsitellään kunnan jätehuoltojärjestelmässä toissijaisena jätehuoltopalveluna (jätelaki 33 §), jätehuoltomääräysten soveltamisesta sovitaan toiminnanharjoittajan ja jätelyhtiön välisessä sopimuksessa.

2 § Määritelmät

Pykälässä määritellään mitä jätehuoltomääräyksissä esiintyvillä käsitteillä tarkoitetaan.

3 § Velvollisuus kuulua kunnan jätehuoltojärjestelmään

Jätteen haltijan on jätelain 41 §:n mukaan luovutettava kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvat jätteet kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen. Kiinteistön on siten kuuluttava kunnan jätehuoltojärjestelmään. Käytännössä tämä tarkoittaa, että vakituisen asumisen, vapaa-ajan asumisen ja kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistön haltijan on järjestettävä kiinteistöllä syntyvälle jätteelle jätehuoltomääräysten mukaiset jäteasiat ja näille määräysten mukaiset tyhjennykset.

4 § Kunnan toissijainen jätehuoltopalvelu

Jätelain mukaan kunnalla on velvollisuus järjestää myös muun kuin kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvan toimijan pyynnöstä tämän jätehuolto, mikäli toimijan tarvitsemia palveluita ei ole tarjolla yksityisillä markkinoilla ja toimijan jäte pystytään käsittelemään kunnan jätehuoltojärjestelmässä. Tässä pykälässä tarkoitetuilla toimijoilla ei ole velvollisuutta liittyä kunnan jätehuoltojärjestelmään vaan kyse on mahdollisuudesta.

5 § Liittyminen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen

Pykälässä määrätään, miten kiinteistön haltija liittää kiinteistönsä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. Liittymistapoja on kolme, mutta kiinteistön haltija ei voi valita niistä, vaan liittymistapa riippuu kiinteistön sijainnista ja olosuhteista.

Ensisijainen tapa on liittyminen kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen kiinteistökohtaisella jäteastialla. Mikäli kiinteistön haltija ei järjestä keräyspaikkaa jäteastioiden sijoittamista varten tai hanki jäteastiaa kehotuksista huolimatta, jätelyhtiö liittää kiinteistön jätteenkuljetukseen jätehuoltomääräysten mukaisesti. Näin kiinteistön haltijan jätelain 40 ja 41 §:n mukaiset velvoitteet täyttyvät ja kiinteistö saadaan jätehuollon piiriin. Jätelyhtiön liittämistä jätteenkuljetukseen tarkastellaan aina tapauskohtaisesti. Asiakkaalle lähetetään etukäteen tiedote liittämisestä ja hänellä on mahdollisuus vaihtaa palvelumuotonsa.

Mikäli kiinteistö sijaitsee alueella, jossa on korttelikohtainen jätteiden keräysjärjestelmä, kiinteistö kuuluu siihen, eikä liittyminen vaadi kiinteistön haltijalta toimenpiteitä.

Sellaisilla alueilla, joilla kiinteistöittäinen jätteenkuljetus ei ole mahdollista olosuhteiden vuoksi, kiinteistön haltijan on jätelain 41 §:n mukaan luovutettava sekajätteensä alueelliseen vastaanottopaikkaan (sekajätepiste). Käytännössä kiinteistön haltija liittää kiinteistönsä kunnan jätehuoltojärjestelmään liittymällä sekajätepisteen käyttäjäksi.

Vakituisilla asunnoilla, jotka Digi- ja väestötietoviraston kiinteistötietojärjestelmän mukaan ovat tyhjiään, ei kuitenkaan tarvitse olla jätehuoltopalvelua.

6 § Kiinteistökohtainen jäteastia

Pykälässä määrätään jätelain 40 §:n nojalla, että liittyttyään kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen, kiinteistön haltijan on järjestettävä keräyspaikka kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa kuljetettaville jätteille sekä hankittava tai vuokrattava tarvittavat jäteastiat. Keräyspaikka voi olla myös kiinteistön ulkopuolella, jos sitä ei voida kiinteistölle järjestää ja haltija sopii asiasta maanomistajan kanssa.

Jätelain 41 §:n nojalla kiinteistön haltija määrätään laittamaan kiinteistöllä syntynyt kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluva jäte kiinteistön jäteastiaan/jäteastioihin.

7 § Yhteinen jäteastia

Pykälässä määrätään jätekimpan muodostumista hoista sekä ehdoista. Jätekimpan muodostaminen ja siihen liittyminen on vapaaehtoista. Jätekimpan muodostuminen pitää perustua lähekkäisyyteen, koska jätelain 41 § velvoittaa luovuttamaan jätteen "alueella järjestettyyn kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen". Siten kiinteistöjen omistussuhteet (saman omistajan omistuksessa olevat kiinteistöt) tai sukulaisuussuhteet eivät voi olla perusteina yhteisastian käyttämiselle.

Myös jätekimpan muodostaminen vakituisen asunnon ja vapaa-ajan asunnon välillä perustuu kiinteistöjen lähekkäisyyteen, kuten muissakin tapauksissa. Tarkoituksena ei ole, että jätteitä kuljetetaan pitkiä matkoja vapaa-ajan asunnolta vakituiselle asunnolle. Jos vapaa-ajan asunto sijaitsee saarissa, etäisyys lasketaan mantereella olevan venepaikan ja vakituisen asunnon välillä.

Jätekimppalla pitää aina olla yhteyshenkilö, joka vastaa jätekimppasta ja huolehtii yhteydenpidosta jäteyhtiön päin kimpan osalta. Suostumalla jätekimpan yhteyshenkilöksi, yhteyshenkilö suostuu myös siihen, että jäteyhtiö antaa henkilön yhteystiedot mahdollisille jätekimppaan haluaville jäteyhtiön asiakkaille.

Useimmiten yhteisastiaa käytetään sekajätteen keräämiseen. Yhteisastioita voidaan ja on jopa suositeltavaa käyttää kierrätyskelpoisten jätteiden keräämiseen esimerkiksi pientaloalueilla.

Yhteisastian vähimmäisastiatilavuus on määrätty, jotta yhteisastian asianmukainen käyttö varmistuu eikä yhteiskerääminen aiheuta tarpeetonta roskaamista tai jätteen epäasianmukaista käsittelyä. Tilavuudet pohjautuvat jäteyhtiön kokemuksiin jätteen muodostumisen määrästä.

Mikäli yhteisastian käytöstä aiheutuu ongelmia, jätehuoltoviranomainen voi kieltää yhteisastian käytön tai purkaa jätekimpan perustelluista syistä.

8 § Korttelikohtainen keräysjärjestelmä

Korttelikohtainen keräys on jätelainsäädännön näkökulmasta yksi kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen muoto. Korttelikohtaisten jäteastioiden tulee sijaita kohtuullisen kävelymatkan päässä keräykseen osallistuvilta kiinteistöiltä. Jätelain 40 §:n mukaan kiinteistön haltijan tai kiinteistöjen haltijoiden on yhdessä järjestettävä vastaanottoaika kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa kuljetettavaa jätettä varten. Korttelikohtaisen keräysjärjestelmän keräyspisteen katsotaan olevan tällainen vastaanottoaika.

Toimiakseen korttelikeräys vaatii jäteastioita varten tehdyn aluevarauksen asemakaavassa sekä selkeän vastuutahon investoinnille. Korttelikohtaisen keräysjärjestelmän perustamisesta on aina sovittava jäteyhtiön kanssa, koska se vastaa jätteen keräyksestä ja kuljetuksesta.

Korttelikohtaiseen keräysjärjestelmään kuulumisen ei ole vapaaehtoista, vaan jokainen kiinteistö, joka sijaitsee sellaisella alueella, jolla on korttelikohtainen keräysjärjestelmä, on kuuluttava siihen.

Korttelikeräys soveltuu parhaiten uusille kaavoitettaville alueille, joissa jätteastioiden tarvitsemat aluevaraukset voidaan jo kaavoitusvaiheessa ottaa huomioon. Uusilla alueilla velvoite kuulua korttelikohtaiseen keräysjärjestelmään on hyvä antaa tontinluovutussopimuksen ehdoissa, koska jokaisen kiinteistön on kuuluttava korttelikohtaiseen keräysjärjestelmään, jotta järjestelmä toimii.

9 § Sekajätepistepalvelu

Sekajätepistepalvelu korvaa kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen niillä alueilla ja kiinteistöillä, joilla kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta ei voi järjestää.

Pykälässä määrätään millä ehdoin sekajätepistepalveluun voi kuulua. Mikäli kiinteistölle ei olosuhteiden vuoksi pystytä järjestämään sekajätteen kiinteistökohtaista jätteenkuljetusta, kiinteistö liitetään sekajätepistepalveluun. Pykälässä määrätään myös niistä seikoista, joiden vuoksi kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen kuuluvan kiinteistön palvelu vaihdetaan sekajätepistepalveluun. Jäteyhtiön liittämistä jätteenkuljetukseen tarkastellaan aina tapauskohtaisesti. Asiakkaalle lähetetään tiedote asiasta ennen palvelumuutosta ja hänellä on mahdollisuus palata kiinteistöittäiseen palveluun, jos epäkohdat kiinteistöllä on korjattu.

Jätelain 41 §:n mukaan kiinteistön haltijan on luovutettava yhdyskuntajäte kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen tai kunnan järjestämään alueelliseen vastaanottoaikaan. Siten sekajätepistepalveluun kuuluvan kiinteistön haltijan tulee viedä sekajätteensä sekajätepisteelle.

Alueen sekajätepisteet on tarkoitettu ainoastaan palvelusta maksaville asiakkaille eivätkä muut saa tuoda pisteille sekajätettä. Sekajätepiste ei ole tarkoitettu esimerkiksi kotitalouden rakennusjätteelle eikä isokokoisille huonekaluille vaan ainoastaan kotitaloudessa päivittäin syntyvälle, kohtuulliselle määrälle sekajätettä.

10 § Kiinteistöllä erikseen lajiteltavat jätelajit

Pykälän tarkoituksena on edistää kierrätystä sekä jätelain etusijajärjestyksen toteutumista. Siten määrätään jätteen haltijoita erottamaan materiaalina kierrätyskelpoiset jätteet energiana hyödynnettävästä sekajätteestä ja laittamaan ne joko kiinteistön jätteistöihin tai ekopisteiden keräysastioihin sen mukaan mitä myöhempanä määräyksissä on kiinteistökohtaisesta erilliskeräyksestä määrätty.

Kiinteistöillä lajitellut kierrätyskelpoiset kuluttajapakkausjätteet kuuluvat jätelain nojalla pakkausten tuottajien ja tuottajayhteisöjen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin. Muut lajitellut kierrätyskelpoiset, asumisessa tai kunnan palvelu- ja hallintotoiminnoissa syntyneet jätteet kuuluvat kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin. Jotta jätehuolto sujuisi käytännössä, vastuun jakautuessa eri tahoille, on jätelaissa määrätty tuottajien ja kuntien yhteistoiminnasta pakkausjätteiden keräämisessä kiinteistöiltä (JL 49 a ja 49 b §). Yhteistoiminta toteutetaan niin, että kunta, eli jäteyhtiö, järjestää kierrätyskelpoisen pakkausjätteen keräyksen ja kuljetuksen kiinteistöiltä tuottajien järjestämään käsittelyyn ja kierrätykseen. Jätelain 35 § ja 36 § mukaisesti kierrätyskelpoisten jätelajien kiinteistöittäiset kuljetukset järjestetään kunnan järjestämänä jätteenkuljetuksena. Eli vain jäteyhtiö saa noutaa erilliskerättyä pakkausjätettä niiltä kiinteistöiltä, joita koskevat jättesäätöasetuksessa ja jätehuoltomääräyksissä annetut erilliskeräysvelvoitteet.

Tuottajat ja jäteyhtiö sopivat yhteistoiminnan ja jätelain puitteissa keskenään korvauksista, joita tuottajat maksavat kunnille pakkausjätteen keräyksen ja kuljetuksen järjestämisestä.

Kiinteistökohtaisen kuljetuksen ulkopuolelle jäävien kiinteistöjen pakkausjätteiden ja muiden kierrätyskelpoisten jätteiden keräys järjestetään aluekeräyksenä. Tuottajayhteisön aluekeräyksen vastaanottoaikat on nimetty Rinki ekopisteiksi. Kierrätyskelpoisten jätteiden aluekeräyspisteiden sijainnit ovat osoitteessa www.kierratys.info.

Enintään kymmenen asuinhuoneiston kiinteistöt voivat toteuttaa kierrätyskelpoisten jätteiden kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen liittymällä monilokeropalveluun.

Kunnan vastuu laajenee jäteasetuksen 21 §:n mukaisesti tekstiilijätteen vastaanoton järjestämiseen 1.1.2023 alkaen. Uudenmaan jätelautakunnan alueella on kuitenkin jo nyt vastaanottoaikoja tekstiilijätteelle.

Paperijätteen jätehuolto on kokonaan tuottajien järjestämää. Jos kiinteistöllä on käytössään paperintuottajien järjestämä paperinkeräysastia, on paperijäte laitettava siihen. Muutoin kiinteistöjen käytössä on tuottajien järjestämä paperijätteen aluekeräys.

Kiinteistöllä syntyy silloin tällöin myös muita erikseen lajiteltavia jätelajeja, kuten puutarha- ja puisto-jätettä, sähkö- ja elektroniikkaromua, paristoja ja akkuja, vaarallisia jätteitä ja erityisjätteitä. Jätelain 15 §:n nojalla määrätään kiinteistön haltijoille velvoite kerätä ne erilleen muusta yhdyskuntajätteestä. Vaarallisista jätteistä ja erityisjätteistä määrätään myös tarkemmin myöhemmissä pykälissä.

Omatoimiremonttien yhteydessä syntyy myös rakennus- ja purkujätteitä. Rakennus- ja purkujätteelle annetaan jäteasetuksessa (26 §) määrän ja haitallisuuden vähentämiseen ja käsittelyyn liittyviä määräyksiä sekä erilliskeräysvelvoitteita (27 §), jotka koskevat niin elinkeinotoimintaa kuin kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia kiinteistöjä. Asuinkiinteistöillä syntyvä rakennus- ja purkujäte kuuluu kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin ainoastaan siinä tapauksessa, että se on peräisin kotitalouden pienimuotoisesta omatoimisesta rakennus- ja purkutoiminnasta. Mikäli remontointipalveluita tarjoava yritys vastaa asuinkiinteistöllä syntyvän rakennus- ja purkujätteen jätehuollosta, on se elinkeinotoiminnan jätettä, eikä siitä voida antaa jätehuoltomääräyksissä määräyksiä.

11 § Sekajäte

Pykälässä määrätään sekajätteen luovuttamisvelvollisuudesta (jätelain 41 §). Koska sekajäte ohjautuu energiahyödyntämiseen, sekajäteastiaan ei saa laittaa sinne kuulumattomia jätteitä.

12 § Asumisessa syntyvien kierrätyskelpoisten jätteiden kiinteistökohtaiset erilliskeräysvelvoitteet

Kierrätyskelpoisille jätteille annettavilla kiinteistökohtaisilla erilliskeräysvelvoitteilla edistetään jätelain etusijajärjestyksen toteutumista, sillä niiden kautta kierrättämisestä tehdään vaivatonta.

Erilliskeräysvelvoitteiden lähtökohtana on jäteasetuksen (978/2021) mukainen kiinteistöittäinen kierrätyskelpoisten jätteiden erilliskeräys. Asetuksen mukaan taajama-alueilla, vähintään viiden huoneiston asuinkiinteistöillä, on asumisessa syntyvät bio- ja pakkausjätteet sekä pienmetalli lajiteltava ja erilliskerättävä omiin kiinteistökohtaisiin jätetastioihin. Biojätteen erilliskeräys on aloitettava viimeistään 1.7.2022 alkaen ja muun kierrätyskelpoisen jätteen erilliskeräys 1.7.2023 alkaen. Asetuksen

mukaan biojätteen erilliskeräystä on laajennettava yli 10 000 asukkaan taajamissa koskemaan kaikkia kiinteistöjä 1.7.2024 alkaen.

Uudenmaan jätelautakunnan alueella jätehuoltoviranomainen ja jäteyhtiö ovat halunneet asettaa asetuksen vaatimuksia laajemmat erilliskeräysvelvoitteet. Ne perustuvat selvityksiin alueen taajamien asukasluvusta sekä eri kokoisten kiinteistöjen lukumääristä. Käytännön syistä erilliskeräysvelvoitteet tulvat voimaan portaittain syksyn 2022 ja kevään 2025 välisellä ajalla. Jotkut erilliskeräysvelvoitteet tulevat siis voimaan asetuksen määräpäivää aikaisemmin.

Pakkausjätteet lajitellaan tuottajien lajitteluohjeiden mukaisesti. Mikäli ohjeesta poiketaan, on siitä sovittava aina tapauskohtaisesti tuottajien kanssa. On huomattava, että asetuksen velvoite koskee myös taajamissa sijaitsevia vapaa-ajan asuntoja.

Erilliskeräyksestä aiheutuvien ympäristö-, terveys- ja kustannusvaikutusten vuoksi erilliskeräysvelvoite ei koske haja-asutusalueella sijaitsevia kiinteistöjä. Kyseiset kiinteistöt toimittavat kierrätyskelpoiset jätteet ekopisteisiin tai voivat halutessaan liittyä kierrätyskelpoisten jätteiden kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen monilokeroastialla, yhteisastialla tai yksinään sopimalla siitä jäteyhtiön kanssa.

Kiinteistöllä syntyvän biojätteen voi jäteasetuksen mukaan kompostoida kiinteistöllä erilliskeräykseen liittymisen vaihtoehtona, joten biojätteen erilliskeräysvelvoitetta ei tarvitse soveltaa, jos kiinteistöllä syntyvä biojäte kompostoidaan. Kompostoinnin edellytyksistä on määrätty erikseen jäteasetuksen 12 §:ssä sekä jätehuoltomääräysten 14 §:ssä.

Etusijajärjestyksen toteutumisen parantamiseksi mahdollistetaan lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteiden ulkopuolelle jäävien kiinteistöjen liittyminen kierrätyskelpoisten jätteiden kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen vapaaehtoisesti. Koska jäteyhtiö järjestää keräyksen sekä niillä kiinteistöillä, joita erilliskeräysvelvoitteet koskevat, että niillä kiinteistöillä, jotka vapaaehtoisesti liittyvät keräykseen, kiinteistöllä erilliskerättyä kierrätyskelpoista jätettä ei saa luovuttaa jäteyhtiön kiinteistökohtaisen keräyksen lisäksi muille toimijoille tai muuhun paikkaan eivätkä muut toimijat saa ottaa sitä vastaan kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvilta kiinteistöiltä.

Pientaloille tarjotaan myös kierrätyskelpoisten jätteiden kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta monilokero palveluna.

13 § Muilla kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvilla kiinteistöillä syntyvien kierrätyskelpoisten jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet

Jäteasetuksessa (21 §) annetaan erilliskeräysvelvoitteet myös muiden kuin asumisessa syntyvien jätteiden kiinteistöittäiselle keräykselle. Asetuksen määräykset koskevat sekä kunnan jätehuoltovastuulle kuuluvia yhdyskuntajätteitä (kunnan hallinto- ja palvelutoiminta) että jätteen haltijan vastuulle kuuluvaa yhdyskuntajätettä (elinkeinotoiminta ja julkinen toiminta, pois lukien hallinto- ja palvelutoiminnot). Jätehuoltomääräyksissä voidaan määrätä vain kunnan jätehuoltovastuulle kuuluvien kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan jätteistä.

Jäteasetuksen mukaiset kiinteistökohtaiset lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet tulevat voimaan biojätteen osalta 1.7.2022 ja muun kierrätettävän jätteen osalta 1.7.2023. Velvoitteet perustuvat jätteiden painon mukaiseen kertymiseen yhden viikon aikana.

Jäteasetuksen mukaisesti erilliskeräysvelvollisuus koskee kiinteistöjä, jotka sijaitsevat taajama-alueilla tai asema- tai yleiskaavoitetulla palvelu-, matkailu- tai työpaikka-alueella.

Jätelain etusijajärjestyksen noudattamisen edistämiseksi mahdollistetaan lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteiden ulkopuolelle jäävien kiinteistöjen liittyminen bio- ja hyötyjätteiden kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen vapaaehtoisesti.

14 § Kompostointi

Biojätteen kompostointi kiinteistöllä on suositeltavaa, koska se on onnistuessaan tehokasta kierrätystä ja kompostointiin kannustaminen edistää jätelain etusijajärjestyksen toteutumista.

Jäteasetuksessa määrätään jätteen pienimuotoisesta käsittelystä jätelain 41 a §:ää tarkentaen. Asetuksen 12 § koskee käytännössä bio- ja puutarhajätteen, kuivakäymäläjätteen tai pienen saostus-säiliölietemäärän kompostointia tai lietteen kalkkistabilointia. Jätehuoltomääräysten vaatimukset perustuvat jäteasetuksen 12 §:ään.

Bio- tai ulosteperäistä jätettä kompostoitaessa tulee lisäksi kiinnittää erityistä huomiota hygieniaan ja hajuhaittojen torjumiseen. Jotta biojätteiden kompostointi onnistuu, on tärkeää suhteuttaa kompostorin kapasiteetti kiinteistöllä syntyvän elintarvikejätteen määrään.

Jätehuoltomääräyksissä kielletään laittamasta vieraslajeiksi luokiteltujen kasvien lisääntymiskykyisiä osia kompostoriin. Kiellolla on tarkoitus ehkäistä vieraslajien leviämistä kompostimullan kautta. Vieraslajien torjunnasta on säädetty laissa vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta (1709/2015), jossa on määrätty mm. vieraslajien ympäristöön päästämisen kiellosta ja kiinteistönhaltijoiden ja muiden toimijoiden huolehtimisvelvollisuuksista.

Bokashi -menetelmässä eloperäinen jäte laitetaan Bokashi -käsittelyyn suunniteltuun säiliöön fermentoitumaan, eli käymään hapettomassa tilassa. Bokashista poistettu käynyt eloperäinen aines vaatii jälkikompostoinnin valmistuakseen mullaksi. Bokashi -käsittelyn jälkeen osittain hajonneet ruuantähteet on laitettava jälkikäsittäväksi lämpöeristettyyn ja haittaeläimiltä suojattuun kompostoriin.

Biojätteen kierrätyksen osuus on tarkoitus saada näkymään valtakunnallisessa kierrätysasteessa ilmoitusmenettelyllä. Jäteasetuksen 43 §:n mukaan jätteen haltijan on annettava biojätteen omatoimisesta käsittelystä tiedot kunnan jätehuoltoviranomaiselle, joka merkitsee ne ylläpitämäänsä rekisteriin. Ilmoitus on asetuksen mukaan annettava vähintään kahden kuukauden kuluessa toiminnan aloittamisesta ja samoin toiminnan lopettamisesta on ilmoitettava vähintään kahden kuukauden kuluessa. Tietoja on päivitettävä jätehuoltoviranomaiselle vähintään viiden vuoden välein. Ilmoitettavat tiedot on määritelty jäteasetuksessa.

Asetuksessa määriteltyjä tietoja mm. käsittelylaitteiston kapasiteetista ja vuotuisesta käyttöajasta tarvitaan EU:n jätedirektiivin ja sen nojalla annetun komission täytäntöönpanopäätöksen 2019/1004 mukaiseen kierrätysasteen laskentaan.

Kompostorin ollessa useamman kiinteistön tai huoneiston käytössä, jokaisen osakkaan ei ole tarpeen tehdä ilmoitusta, vaan velvollisuus osoitetaan jätehuoltomääräyksissä jätteen käsittelystä vastaavalle henkilölle.

Asetuksen mukaan jätteen haltijan on ilmoitettava tiedot kompostoinnista viimeistään 1.1.2023. Uudenmaan jätelautakunnan alueella halutaan aikaistaa ilmoitusvelvollisuutta muun muassa, koska tiedot kiinteistöistä, joiden biojäte kompostoidaan, tarvitaan biojätteen erilliskeräyksen urakoita suunniteltaessa ja haluamme riittävästi aikaa valmistautua biojätteen erilliskeräykseen laajenemiseen. Kiinteistön haltija, jonka kiinteistöä koskee jäteasetuksen 17 §:n ja jätehuoltomääräysten 11 §:n mukainen biojätteen erilliskeräysvelvoite mutta kiinteistön biojäte kompostoidaan jäteasetuksen (12 §) ja jätehuoltomääräysten (14 §) mukaisesti, ei ole pakko liittää kiinteistöänsä biojätteen erilliskeräykseen. Biojätteen erilliskeräysvelvollisuus on määrätty astumaan voimaan portaittain Uudenmaan jätelautakunnan alueella osittain ennen asetuksen mukaisesta määräpäivää.

Biojätteen kompostointi perustuu kuitenkin vapaaehtoisuuteen, sillä väärin hoidettuna kompostoinnista voi olla enemmän haittaa kuin hyötyä.

Kiinteistön sekajätteen jäteastian tyhjennysväli (ks. 21 §) voi olla pidempi, jos biojäte kompostoidaan.

Jätelain perusteluissa todetaan, että jätehuoltomääräyksissä voidaan määrätä muun kuin kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvan jätteen pienimuotoisesta omatoimisesta käsittelystä jätteen syntypaikalla. Siten tämä pykälä koskee myös elinkeinotoiminnan harjoittajan kompostointia.

Puutarhajätteen kompostoinnille ei tarvitse antaa yhtä tarkkoja määräyksiä, kun bio- ja ulosteperäiselle jätteelle. Määräys estää kuitenkin epämääräisten kompostikasojen syntymisen ja puutarhajätteen leviämisen kompostista ympäristöön.

15 § Jätteen polttaminen

Pykälässä määritellään tilanteet, joissa jätteen omatoiminen käsittely polttamalla on mahdollista. Jätteiden hävittäminen polttamalla on kuitenkin aina kielletty.

Kun tarkoituksena on muu, kun hävittäminen, haja-asutusalueella sallitaan risujen, oksien, käsittelemättömän puujätteen ja vastaavien polttaminen avopolttana, esimerkiksi nuotiossa tai grillissä, jos se ei aiheuta haittaa tai vaaraa ympäristölle tai terveydelle ja poltettavien jätteiden määrä on vähäinen. Käsitellyn puujätteen polttamista ei sallita.

Kiinteistön lämmitysjärjestelmässä sallitaan poltettavaksi käsittelemätön puujäte, risut ja oksat sekä sytykkeenä pienet määrät paperia, pahvia ja pinnoittamatonta kartonkia. Muiden jätteiden, kuten pinnoitetun kartongin ja polttokelpoisen muovin, polttamista ei voi terveys- ja ympäristöhaittojen takia sallia kiinteistöjen tulipesissä, sillä niissä ei ole palamiselle optimaaliset olosuhteet.

16 § Jätteen hautaaminen tai upottaminen

Jätteen hautaaminen on jätelainkin perusteella lähtökohtaisesti kielletty, ainoastaan tietyt poikkeukset tästä periaatteesta ovat mahdollisia. Esim. lemmikkieläinten hautaamisessa on toimittava ympäristöterveysviranomaisen ohjeiden mukaan. Jätteen upottaminen vesistöön ja jäälle vieminen on jätelain ja ympäristönsuojelulain perusteella kielletty.

17 § Jäteastiatyypit

Kiinteistöllä on oltava tarvittava määrä jäteastioita syntyvään jätemäärään, erilliskeräysvelvoitteisiin ja tyhjennysväliin nähden. Jätelaissa kiinteistön haltija veloitetaan nimenomaan järjestämään vastaanottoa jätteille (40 §). Jäteasetuksen 10 §:ssä jätteen keräykseen liittyen todetaan, että kiinteistön haltijan, kunnan, jätteen haltijan, tuottajan, jakelijan ja muun toimijan on huolehdittava siitä, että vastaanottoaikassa on riittävä määrä kannellisia säiliöitä, maahan upotettavia syväkeräyssäiliöitä, jätelavoja tai muita jäteastioita, jotka soveltuvat kerättäville jätelajeille.

On tärkeää, että jäteastiat on mitoitettu oikein tyhjennysväliin nähden, sillä ne on aina pystyttävä sulkemaan. Toisaalta tarpeeseen nähden liian suuria jäteastioita käyttämällä ei voi perustella pidempää tyhjennysväliä.

Jätehuoltomääräyksissä on määrätty kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa käytettävät vaihtoehdot jäteastiat muun muassa työturvallisuussyistä. Velvoittaminen standardin mukaisiin jäteastioihin on perusteltua, sillä markkinoilla on myös muita kuin standardin mukaisia sanallisen määritelmän täyttäviä jäteastioita, jotka voivat esimerkiksi rikkoutua helpommin. Kyseiset standardit on vahvistettu 17.04.2020. Lisäksi mahdollistetaan myös muunlaisen jäteastian käyttö sopimalla asiasta jäteyhtiön kanssa. Näin voidaan edistää uusien innovaatioiden käyttöön ottamista ja siten parantaa esimerkiksi jätteenkuljettajan työturvallisuutta.

Jätesäkkilinioiden ja pikakonttien tyhjennyksien yhteydessä on esiintynyt työturvallisuusongelmia. Siksi nämä kielletään jätehuoltomääräyksissä.

Mikäli jäteastia on rikki tai muuten epäsopeva koneelliseen jätteenkeräykseen, jäteyhtiö toimittaa kiinteistölle vuokra-astian. Asia tarkastellaan aina tapauskohtaisesti. Asiakkaalle lähetetään tiedote asiasta ennen muutosta ja hänelle annetaan mahdollisuus vaihtaa astia standardit täyttävään astiaan. Mikäli syväkeräyssäiliön pussi on rikki tai säiliön tyhjentäminen muuten mahdotonta, tyhjenykset lopetetaan väliaikaisesti siihen asti, että kiinteistön haltija korjaa tilanteen.

18 § Jäteastian merkitseminen

Jäteasetuksen 10 § velvoittaa merkitsemään jäteastian kanteen tai etuseinään tiedot astiaan kerättävästä jätelajista sekä keräyksestä vastaavan yrityksen tai yhteisön yhteistiedot. Lisäksi jäteastiaan tai sen välittömään läheisyyteen on asetettava selvästi nähtäville kerättävää jätelajia koskevat lajitteluohjeet. Lajitteluohjeet laatii kunnallinen jätelaitos tai tuottaja riippuen ko. jätelajin vastuusta. Jäteastia, joka ei sijaitse kiinteistön välittömässä läheisyydessä, on lisäksi merkittävä riittäväillä tunnistetiedoilla, jotta mahdollisiin ongelmiin voidaan puuttua tehokkaasti.

19 § Jäteastioiden täyttäminen

Jäteastioiden täyttämisestä säädetään jäteasetuksen 10 §:ssä. Jäteastioiden täyttämisen osalta jätehuoltomääräyksissä määrätään, mitä jäteastioihin voidaan laittaa ja miten jätteet tulee esimerkiksi pakata. Määräys perustuu ympäristö- ja työturvallisuuteen. Lisäksi määräyksessä on listattu mitä jätteitä ei saa laittaa sekajäteastiaan. Näin edistetään asianmukaisen ja turvallisen jätehuollon toteutumista.

20 § Kunnossapito ja pesu

Jäteastian haltija veloitetaan huolehtimaan jäteastioiden asianmukaisesta kunnosta. Jäteasetuksen 10 § velvoittaa pitämään jäteastian kunnossa ja puhdistamaan sen riittävän usein siten, että keräyksestä ei aiheudu haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle. Jäteasetus velvoittaa pesemään sekajäteastian vähintään kerran vuodessa ja biojäteastian vähintään kaksi kertaa vuodessa.

21 § Tyhjennysvälit

Jäteastiat on tyhjennettävä riittävän usein, jotta hygieenisiä haittoja tai hajuhaittoja ei pääse syntymään. Jäteasetuksen 10 § velvoittaa tyhjentämään jäteastiat niin usein, että jäteastia voidaan aina sulkea, jäte mahtuu astiaan eikä jätteestä aiheudu ympäristön likaantumista tai roskaantumista taikka hajua tai muuta hygieenistä haittaa. Tyhjennysvälien tulisi tukea tyhjentäjän työturvallisuutta ja tyhjennyksen teknistä suorittamista ja jätteen laadun säilymistä kierrätyskelpoisena käsittelyyn saakka. Asetuksessa määrätään myös aluekeräysastioiden täyttymisen seurannan suorittamisesta siten, että astioiden täyttymisestä ei aiheudu katkoksia jätteen vastaanottoon.

Tyhjennysvälit koskevat kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen piiriin kuuluvia asuinkiinteistöjä sekä muita kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvia kiinteistöjä.

Jäteastioiden tyhjennysväliä määrittäessä jäteastian täyttöaste ei ole ainoa arvioitava seikka, vaan myös kerättävän jätejakeen kierrätettävyyden säilyminen, kuljetusten logistiikka ja hygienian turvaaminen on huomioitu harkinnassa.

Biojätteen jäteastia on hajuhaittojen vuoksi tyhjennettävä viikoittain kesäkaudella. Syväkeräyssäiliöihin kerättävän biojätteen osalta tyhjennysväli voi olla kaksi viikkoa. Pienille kiinteistöille suositellaan biojätteen yhteisastian perustamista muiden lähellä sijaitsevien kiinteistöjen kanssa tai yhteisen kompostorin hankkimista. Enintään kahden asunnon käytössä oleva biojäteastia voidaan tyhjentää kahden viikon välein ympärivuotisesti, mikäli siitä ei synny hajuhaittoja.

Sekajätteen, josta ei ole erotettu biojätettä, jäteastian pisin tyhjennysväli voi olla kaksi viikkoa. Mikäli biojäte kerätään erikseen tai kompostoidaan lämpöeristetyssä suljetussa ja hyvin ilmastoidussa kompostorissa, johon haittaeläinten pääsy on estetty ja siitä on tehty 14 §:n mukainen ilmoitus jätehuoltoviranomaiselle, sekajäteastian tyhjennysväli voi olla neljä viikkoa. Kun jätehuoltomääräysten muut kriteerit lisäksi täyttyvät, sekajäteastian tyhjennysväliä on mahdollista hakemuksesta pidentää kuuteen tai kahdeksaan viikkoon.

Vaikka erityisesti muovin lajittelu on vähentänyt sekajätteen määrää, pisin mahdollinen tyhjennysväli on kahdeksan viikkoa. Jos lajittelee muovit ohjeiden mukaisesti ja vie muovinkeräykseen vain ne muovit, jotka tulevat puhtaiksi huuhtelemalla kylmällä vedellä (ei pesua lämpöisellä vedellä), sekajäteastiaan päätyy edelleen likaiset muovipakkaukset ja niistä syntyy hajuhaittaa. Hajuhaitta ei kohdistu vain naapureille vaan myös jäteastian tyhjentäjälle.

Tyhjennysväli ei ole riippuvainen siitä sijaitseeko kiinteistö taajamassa vai haja-asutusalueella, vaan kaikkia kiinteistöjä kohdellaan tasapuolisesti ja tyhjennysväli on kaikilla lähtökohtaisesti sama. Kaikilla on myös samat edellytykset saada tyhjennysväliä pidennettyä. Pidennyksen ehdot on määritelty pykälässä.

Asumisessa ja muussa kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvien kiinteistöjen saostussäiliöiden tyhjennysväleistä määrätään pykälässä 31 §.

22 § Vakituisen asunnon jätehuoltopalvelun keskeytys

Määräyksellä mahdollistetaan jätehuoltopalvelun keskeyttäminen tilanteissa, joissa kiinteistö on tyhjiään ja käyttämättömänä.

Enintään kuuden kuukauden keskeytyksestä sovitaan jäteyhtiön kanssa. Pidempiaikaiset keskeytykset edellyttävät poikkeamista jätehuoltomääräyksistä. Niiden edellytyksenä tulee olla varmuus siitä, että kiinteistö on käyttämätön.

Jätehuoltopalvelun keskeyttämistä ei saa käyttää siten, että sillä pidennetään näiden jätehuoltomääräysten 21 §:n mukaista jäteastian tyhjennysväliä kiinteistön ollessa käytössä.

Vapaa-ajan asuntojen jätehuoltopalvelun keskeytystä ei sallita, koska oikeuskäytännössä on katsottu, että jos kiinteistöllä sijaitsee asumiskelpoinen vapaa-ajanasunto, on kiinteistön jonkinasteinen käyttö ja jätteen syntyminen todennäköistä. Jollei omistaja ole itse käyttänyt asuntoa, hänen perheensä tai sukulaisensa ovat saattaneet sitä käyttää. Kunnan jätehuoltopalvelut (sekajätepestepalvelu) ovat näissäkin tapauksissa vapaa-ajan asunnon käytettävissä.

23 § Käyttökelvottoman asunnon jätehuoltopalvelun keskeytys

Käyttökelvottoman asunnon jätehuoltopalvelu voidaan keskeyttää, mikäli kiinteistön haltija toimittaa jätehuoltoviranomaiselle kunnan ympäristöterveydenhuoltoviranomaisen lausunnon rakennuksen käyttökelvottomuudesta tai todistuksen siitä, että rakennusvalvontaviranomainen on määrännyt rakennuksen purettavaksi. Keskeytys kestää enintään kolme vuotta, jotta voidaan varmistua siitä, että rakennusta ei ole korjattu asuinkelvolliseksi ja siellä asutaan. Keskeytyksen jatko vaatii uuden viranomaislausunnon tai -todistuksen.

Kuntalaisten oikeudenmukaisen kohtelun varmistamiseksi on hyvin tärkeää, että käyttökelvottoman asunnon keskeytykseen vaaditaan viranomaislausunto rakennuksen käyttökelvottomuudesta tai todistus siitä, että rakennus on määrätty purettavaksi. Jätehuoltoviranomainen ei ole oikea taho ottamaan kantaa käyttökelvottomuuteen. Maankäyttö- ja rakennuslain 166 §:n mukaan rakennus tulee määrätä purettavaksi tai kieltää sen käyttäminen, jos rakennuksesta on ilmeistä vaaraa turvallisuudelle. Tämä on rakennusvalvonta- tai ympäristöterveydenhuoltoviranomaisen velvollisuus.

24 § Jätteen keräyspaikka ja jäteastian sijoittaminen

Jäteasetuksen 10 §:n mukaan keräyspaikkaan on oltava esteetön pääsy ja jäte on voitava kuormata turvallisesti. Koska jäteastioiden sijoittamiseen liittyvät asiat vaikuttavat merkittävästi työturvallisuuteen, on sijoittamiseen kiinnitettävä huomiota. Esimerkiksi jäteastioiden liikuttaminen sekä kuormaus pitää pystyä tekemään turvallisesti, kuten myös liikkuminen alueella.

25 § Jäteastian sijoituspaikan tai jäteastian lukitseminen

Määräyksessä määrätään jäteastian sijoituspaikan tai jäteastian lukitsemisen säännöistä. Määräys on tarpeen, jotta jätteenkuljettaja pääsee kuormaamaan jätteen sen kuljettamista varten.

26 § Alueelliset jätteiden keräyspaikat

Roskaantumisen ehkäisemiseksi ja jätteen laadun säilymiseksi on määrättävä, että keräyspaikalle saa toimittaa ainoastaan sellaisia jätteitä, joita varten siellä on jäteastia. Lisäksi määrätään, että jätteitä ei saa jättää jäteastioiden ulkopuolelle, sillä miehittämättömillä keräyspaikoilla jäteastioiden ulkopuolelle jätetyt jätteet aiheuttavat helposti roskaantumista.

Alueellisen keräyspaikan ylläpito määrätään sen järjestäjälle. Ensisijaisesti ylläpitovelvollisuudesta pitäisi sopia erikseen keräyspaikan perustamiseen ja jäteastioiden sijoittamiseen liittyvissä sopimuksissa.

27 § Jäteasemat ja jätekeskukset

Kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen soveltumattomat jätteet ja kunnan yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvat jätteet, joita ei kuljeteta kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa, toimitetaan omatoimisesti jäteyhtiön osoittamiin vastaanottopaikkoihin. Tämän pykälän tarkoituksena on kertoa kiinteistöjen haltijoille ja jätteen tuottajille vastaanottopaikoista, joihin jätteet voi toimittaa, ja niiden säännöistä.

28 § Kuormaaminen

Jätteiden kuormaamista käsittelevä pykälä koskee pääosin jätteenkuljettajia. Jäteasetuksen 10 §:n mukaan kuormaaminen tulee ajoittaa siten, että läheisyydessä asuville ja oleskeleville ei aiheudu melu- tai muuta häiriötä.

Kuormaaminen on tarpeen sallia myös lauantaisin ja pyhäpäivinä, jotta jätehuollosta pystytään huolehtimaan esimerkiksi pääsiäisen aikana. Kuormausajat koskevat myös elinkeinotoimintaa, sillä ne liittyvät jätehuollon tekniseen toteutettavuuteen ja niiden kautta estetään melun syntymistä, joka voi olla terveyshaitta.

Jätteiden kuormaamisesta ei saa aiheutua roskaantumista. Roskaantumisen ehkäisemiseksi jätteenkuljettajaa veloitetaan huolehtimaan siitä, että jätettä ei pääse leviämään ympäristöön.

Sallimalla tilapäinen jätteiden kokoaminen, mahdollistetaan, että jäteyhtiö tai muu taho järjestää erilaisia tapahtumia, joissa kerätään jätettä.

29 § Kuljettaminen

Jätelain 94 § velvoittaa jätteen ammattimaista kuljettamista harjoittavat toimijat tekemään hakemuksen alueelliselle ELY-keskukselle toiminnan hyväksymiseksi jätehuoltorekisteriin. Rekisteröimisen edellytyksenä on, että kuljettaja toimii ammattimaisesti, lakien ja asetuksen mukaan, toiminnasta ei aiheudu vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle ja kuljetuskalusto soveltuu käyttötarkoitukseensa.

Kuljettamisen osalta tavoitteena on varmistaa, että se ei aiheuta ympäristön roskaantumista tai haittaa ympäristölle tai terveydelle. Jäteasetuksen 11 § velvoittaa kuljettamaan jätteet tiiviissä pakkauksessa, umpinaisessa kuljetusvälineessä tai muuten peitettynä. Jätteenkuljettaja on vastuussa jätteen asianmukaisesta kuljetuksesta.

Erilliskerätyt tai erilaatuiset jätteet voidaan kuljettaa samassa säiliössä vain silloin, kun se ei aiheuta haittaa niiden kierrättämiselle tai hyödyntämiselle ja tuottajavastuunalaisten jätteiden osalta asiasta on sovittu tuottajien kanssa. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi keräyslasia ja keräysmetallia kuljetettaessa. Saman kuljetuskaluston käyttö vuoroperään eri jätejakeiden kuljetuksissa ei myöskään saa heikentää kerätyn jätejakeen kierrätys- ja hyödyntämiskelpoisuutta. Erilliskerätty jätemateriaali ei siis saa esimerkiksi likaantua kuljetuskalustosta niin, että kierrätettävyyks heikentyy.

Jätelain 121 § määrää siirtoasiakirjan laatimisveloitteesta tietyille jätelajeille. Jätteen haltijan on ennen jätteen siirron aloitusta laadittava siirtoasiakirja vaarallisesta jätteestä, POP-jätteestä, saostus- ja umpisäiliölietteestä, hiekan- ja rasvanerotuskaivojen lietteestä, pilaantuneesta maa-aineksesta ja muusta rakennus- ja purkujätteestä kuin pilaantumattomasta maa-aineksesta, joka siirretään ja luovutetaan asianmukaiselle vastaanottajalle. Tässä määräyksessä tuodaan esille kyseinen laatimisveloite ja veloitetaan luovuttaja, kuljettaja ja vastaanottaja olemaan selvillä siitä. Jätelaissa ja -asetuksessa on tarkat määräykset ja sisältövaatimukset siirtoasiakirjaan liittyen, joten niitä ei tarvitse tuoda esille varsinaisissa jätehuoltomääräyksissä.

30 § Kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen soveltumattomien jätteiden kuljettaminen

Määräyksessä määrätään jätelain 41 §:n nojalla, että kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen, eko- tai sekajätepisteisiin soveltumattomat jätteet voidaan kuljettaa jäteasemalle tai jätekeskukseen jätteen haltijan toimesta. Määräyksellä halutaan sallia esimerkiksi suurikokoisten jätteiden tai rakennus- ja purkujäte-erien kuljettaminen omatoimisesti jäteasemalle tai jätekeskukseen.

Jäteyhtiö voi tarjota noutopalvelua suurikokoisille jätteille. Palvelu on vapaaehtoinen ja siitä peritään taksan mukainen maksu. Myös yritykset, jotka ovat rekisteröityneet jätehuoltorekisteriin, voivat tarjota tällaista palvelua kiinteistöille.

Työturvallisuussyistä jätteenkuljettaja voi kieltäytyä sellaisen jäteastian tyhjentämisestä, johon on sijoitettu jätehuoltomääräyksistä poiketen kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen soveltumattomia jätteitä.

31 § Saostus- ja umpisäiliölietteen tyhjennys ja lietteen toimittaminen käsiteltäväksi

Jotta kiinteistökohtaiset jätevesijärjestelmät voisivat säilyttää puhdistustehonsa, on niitä huollettava ja saostussäiliöihin kertyvä liete on poistettava säännöllisesti. Koska saostussäiliöiden vähimmäistyhjennysväleistä ei ole määrätty voimassa olevassa lainsäädännössä, on niiden tyhjennysvälien määrittely jätehuoltomääräyksissä olennaista jätevesijärjestelmien toimivuuden turvaamiseksi. Saostussäiliöt, pienpuhdistamot ja muut vastaavat lietetilat tulee tyhjentää kerran vuodessa ja umpisäiliöt tarvittaessa, jotta asianmukainen jätehuolto toteutuisi ja jätevesijärjestelmien käyttökelpoisuus säilyisi.

Saostussäiliöiden on oltava kunnoltaan sellaisia, että ne soveltuvat tarkoitukseensa eikä niihin johdettu jätevesi tai liete aiheuta riskiä ympäristölle, terveydelle tai viihtyvyydelle. Säiliöiden kunto on tarkistettava säännöllisesti ja parhaiten se onnistuu tyhjennyksen yhteydessä. Tarkistus voi olla esimerkiksi silmämääräinen havainnointi.

Umpisäiliöiden on oltava täysin ehjiä ja tiiviitä ja niiden kunnan tarkastaminen on myös helpointa tehdä tyhjennettäessä. Umpisäiliön kunnan varmistamiseksi ja kiinteistön jätevesien asianmukaisen käsittelyn turvaamiseksi myös umpisäiliöille on määrätty vähimmäistyhjennysväli, joka on kaksi vuotta.

Harmailla jätevesillä tarkoitetaan jätevettä, joka on peräisin ainoastaan pesemisestä, siivoamisesta, keittiöstä tai muusta vastaavasta toiminnasta. Harmaa jätevesi ei sisällä vesikäymälän huuhteluvettä tai esimerkiksi kuivakäymälän suotovesiä.

Vähimmäistyhjennysvälejä ja säiliöiden kunnan tarkastuksia on noudatettava, vaikka lietteen käsittely tapahtuisi kiinteistöllä omatoimisesti.

Jätevesilietesäiliöiden lisäksi hiekan-, öljyn- ja rasvanerotuskaivojen tyhjentämisestä on huolehdittava säännöllisesti. Kyseisten kaivojen tyhjentäminen ja hoitaminen ovat ennakoivia toimia, joilla ehkäistään ongelmia viemäriverkostossa. Samoin on huolehdittava fosforinpoistokaivojen suodatinmassojen, biosuotimiin kertyvien massojen sekä maapuhdistamoiden massojen jätahuollosta.

Kiinteistön haltijan on pidettävä kirjaa lietteenpoistoista, jotta voidaan varmistua säännöllisistä huolto- ja tarkkailutoimenpiteistä sekä huoltovälistä.

Jätelaki velvoittaa jätteen ammattimaista kuljettamista harjoittavat toimijat tekemään hakemuksen alueelliselle ELY-keskukselle toiminnan hyväksymiseksi jätahuoltorekisteriin. Pykälässä annettava velvoite luovuttaa liete ainoastaan ko. rekisteriin hyväksytyille toimijalle on tärkeää lietteiden asianmukaisen kuljettamisen ja käsittelyn vuoksi. Rekisteröimisen edellytyksenä on, että kuljettaja toimii ammattimaisesti, lakien ja asetuksen mukaan, toiminnasta ei aiheudu vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle ja kuljetuskalusto soveltuu käyttötarkoitukseensa.

Määräyksillä on lisäksi tarkoitus varmistaa lietteen päätyminen alueella osoitettuun vastaanottoon tai käsittelyyn siten, ettei siitä aiheudu ympäristölle tai terveydelle haittaa tai vaaraa. Tämä velvoite koskee jätevesilietteen kuljettajaa. Määräyksessä estetään jätevesilietteiden kuljettaminen esimerkiksi läheiselle maatilalle, joka ei ole jäteyhtiön osoittama käsittelypaikka.

32 § Vakituisen asunnon saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetuksen keskeytys

Koska lietesäiliöt voidaan harvimmillaan tyhjentää kerran vuodessa, keskeytys käytännössä tarkoittaa sitä, että kiinteistön tulisi olla käyttämättä tätä pidempiä aikoja. Siten on perusteltua edellyttää aina poikkeamista, kun halutaan keskeyttää lietteiden kiinteistöittäinen jätteenkuljetus, koska edellytyksenä tulee olla varmuus siitä, että kiinteistö on käyttämätön.

33 § Saostus- ja umpisäiliöiden kunnossapito ja kulku säiliöiden luokse

Saostus- ja umpisäiliöiden ehjänä pysymisen ja turvallisuuden turvaamiseksi sekä tyhjennysten mahdollistamiseksi annetaan määräyksiä koskien lietesäiliöiden kunnossapitoa ja saavutettavuutta tyhjennettäessä. Ympäristönsuojelulain 156 §:n mukaan kiinteistön omistajan on huolehdittava siitä, että talousjätevesien käsittelyä varten kiinteistöllä on kohteeseen soveltuva jätevesien käsittelyjärjestelmä.

Määräys kohdistuu kiinteistön omistajaan ja haltijaan. Tyhjennusedellytyksistä kiinteistöllä vastaa viimekädessä kiinteistön omistaja, sillä edellytysten täyttäminen voi vaatia isohkoja muutostöitä kiinteistöllä. Tyhjennystä koskevien mahdollisten ohjeiden antamisesta vastaa parhaiten kiinteistöllä asuva tai sitä käyttävä henkilö. Määräys koskee tyhjentäjää lietesäiliön kannen huolellisen sulkemisen osalta tyhjennyksen jälkeen.

Tarkempia määräyksiä esteettömyydestä on mahdotonta antaa, koska alueella on monenlaisia jätevesijärjestelmiä, joita tyhjennetään eri tavalla ja kuljetusyriyksillä on erilaista kalustoa ym. Tekniikka kehittyy myös koko ajan. Joillakin kiinteistöillä liete kerääntyy esimerkiksi lietepussiin, jonka voi kompostoida kiinteistöllä. Silloin riittää, että kiinteistön haltija pääsee esteettömästi poistamaan lietepussin.

34 § Saostus- ja umpisäiliölietteen omatoiminen käsittely

Käsittelyn vaatimuksista säädetään jäteasetuksessa. Asetuksen 12 §:n mukaan omatoimisesti käsiteltävä saostus- ja umpisäiliöliete sekä niihin rinnastettava muu ulosteperäinen jäte on käsiteltävä hygieeniseltä laadultaan haitattomaksi kalkkistabiloimalla, kompostoimalla tai muulla vastaavalla menetelmällä. Käsittelyssä syntyvä lopputuote on hyödynnettävä terveyttä ja ympäristöä vaarantamatta.

Maatilojen omatoiminen asumisessa syntyvien lietteiden käsittely ja peltokäyttö sallitaan, jos kiinteistöllä on käytössään, joko omana tai esimerkiksi vuokrattuna, lietteen käsittelyyn soveltuvat laitteistot ja olosuhteet ovat sopivat. Edellytyksenä on, että kalkkistabiloitu liete voidaan käyttää lannoitustarkoituksessa, eli kiinteistöllä on oltava hallinnassaan viljelykäyttöön tai muuhun vastaavaan tarkoitukseen soveltuvaa peltoalaa. Siksi useimmiten kyseessä on aktiiviviljelijä. Ilmoitusmenettelyllä pyritään varmistumaan siitä, että käsittelystä ja jätevesilietteen levittämisestä ei aiheudu ympäristö- tai muuta haittaa, ja jotta valvonta onnistuu.

Samoin edellytyksin myös muutaman lähikiinteistön (2–4) jätevesilietteiden käsitteleminen omatoimisesti yhdellä kiinteistöllä on mahdollista, mikäli jätehuoltoviranomainen myöntää siihen luvan.

Jätevesiliete tulee aina stabiloida ennen peltokäyttöä. Soveltuvia menetelmiä ovat esimerkiksi kalkkistabilointi ja termofiilinen stabilointi. Jätevesilietteen käyttöä lannoitustarkoituksessa rajoittavat lannoitevalmistelaki ja nitraattiasetus. Kun jätevesilietteen käyttäminen lannoitteena on pienimuotoista, siihen ei vaadita Ruokaviraston lupaa.

Kalkkistabiloidun lietteen voi käytännössä sekoittaa myös lantalaan, mutta tällöin tulee tunnistaa ihmisperäisen jätevesilietteen tuomat viljelyrajoitukset. Siten käsitellyn lietteen sijoittaminen sellaiseen peltoon on useimmiten järkevämpää, sillä tällöin sen tarkka sijoituspaikka tiedetään ja viljelyrajoitukset rajoittuvat vain tälle kyseiselle alueelle.

Muissa tapauksissa kuin maatalouteen liittyvissä hyödyntämisissä asumisessa syntyvien lietteiden omatoiminen käsittely on mahdollista hallitusti lähinnä silloin, kun syntyvän lietteen määrä on vähäinen tai se on kiinteässä muodossa, kuten pienpuhdistamon lietepussissa. Ilmoitusmenettelyllä varmistetaan, että kiinteistöllä on käsittelyyn soveltuva kompostori sekä hakijalla tekninen mahdollisuus ja kyky poistaa liete säiliöstä. Käytännössä tätä kohtaa voidaan soveltaa lähinnä loma-asuntoihin, jotka eivät ole ympärivuotisessa käytössä tai asuntoihin, joiden jätevesienkäsittelyjärjestelmässä liete kerääntyy pussiin tai suodattimeen, joka on laitevalmistajan mukaan tarkoitus käsitellä kiinteistöllä. Käytännössä käsittelymenetelmänä on kompostointi. Varsinaista kompostointimenettelyä koskevat määräykset on sijoitettu jätteen omatoimista käsittelyä koskevaan kohtaan (14 §), johon tässä pykälässä viitataan. Kompostointi ainoastaan mahdollistetaan tässä pykälässä.

Saostussäiliöiden- ja jätevesien käsittelyjärjestelmien liettilöjen lietteet on mahdollista käsitellä kiinteistöllä kompostoimalla, mikäli kiinteistöllä ei ole painevettä vaan ns. kantovesi tai jos muodostuvan lietteen määrä on vähäinen ja se on kiinteässä muodossa. Nestemäisessä muodossa oleville umpisäiliöiden jätevesille kompostointikäsitteily ei sovi eikä umpisäiliöön kerättyä jätevettä ole muutenkaan tarkoituksenmukaista tyhjentää kiinteistölle.

Myös fosforinpoistokaivojen massat voidaan käsitellä kompostoimalla tai hyödyntää ravinteena pelloilla.

Jätehuollon järjestämisen seurannan kannalta on tärkeää, että tieto omatoimisesta käsittelystä tulee jätehuoltoviranomaiselle. Tiedot omatoimisesta käsittelystä tarvitaan, jotta jätehuoltoviranomainen voi seurata ja valvontaviranomainen valvoa asianmukaista jätehuollon toteutumista.

35 § Saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusrekisteri ja tietojen toimittaminen

Jätelain 39 §:ssä määrätään jätteenkuljettajan velvollisuudesta ilmoittaa vuosittain tiedot tehdyistä jätteenkuljetuksista sähköisesti muokattavissa olevassa muodossa. Velvollisuutta täsmennetään jäteasetuksen 42 §:ssä, jossa kuljettajia määrätään toimittamaan jätehuoltoviranomaiselle neljännesvuosittain seuraavat tiedot kustakin kiinteistöstä, jolta on noutanut saostus- ja umpisäiliöliettä: 1) kiinteistön haltijan nimi ja yhteystiedot sekä kiinteistön osoite ja kiinteistö- tai rakennustunnus; 2) tieto lietesäiliön tyypistä ja säiliön tyhjennyspäivämäärät. Lisäksi jätelain 39 §:ssä määrättyssä vuotuisessa jätteenkuljetuksia koskevassa tiivistelmässä kuljettajan on toimitettava jätehuoltoviranomaiselle vähintään seuraavat tiedot: 1) kunnan alueella sijaitsevilta kiinteistöiltä kerätyn lietteen määrä lietelajeittain; 2) lietteen vastaanottajien nimet ja yhteystiedot sekä niille toimitetun lietteen määrä lietelajeittain.

Toisin kuin vanhan jäteasetuksen mukaan, tyhjennetyin lietteen määrä ei ole enää pakollinen tieto. Jätehuoltoviranomainen pitää tietoa erittäin tärkeänä seurannan ja valvonnan kannalta, joten tieto määrätään pakolliseksi jätehuoltomääräyksissä. Kiinteistö- tai rakennustunnus ei ollut vanhan asetuksen mukaan pakollinen tieto, mutta uuden asetuksen mukaan se on. Uutta on myös se, että tiedot on toimitettava neljännesvuosittain. Tietojen tarkemmasta toimittamistavasta ja aikataulusta määrätään jätehuoltomääräyksissä.

Jätehuoltoviranomaisella on jätelain 143 §:n mukaan velvollisuus ylläpitää rekisteriä lietteen kuljetuksista. Jätehuoltoviranomainen merkitsee edellä mainitut tiedot rekisteriin.

36 § Yleisötilaisuuksien jätehuolto

Ulkona järjestettäviä yleisötilaisuuksia koskevat jätehuoltomääräykset perustuvat sekä roskaantumisen ehkäisemiseen että jätelain velvoitteeseen asianmukaisesta jätehuollosta. Yleisötilaisuuden järjestäjä on jätelain 74 §:n mukaan vastuussa yleisötilaisuuden seurauksena roskaantuneen alueen siivoamisesta, jos roskaaja itse ei huolehdi siivoamisesta.

Määräyksissä veloitetaan yleisötilaisuuden järjestäjä huolehtimaan tilaisuuden jätehuollosta kokonaisuudessaan, ei pelkästään siivoamisesta. Velvoite jätehuollosta huolehtimiseen on merkittävä toimenpide roskaantumisen ehkäisemiseksi, sillä sen perusteella tilaisuuden järjestäjän on hankittava alueelle tarpeeksi jäteastioita ja huolehdittava niiden tyhjentämisestä tarpeen mukaan. Myös lajittelu ja erilliskerääminen määrätään tilaisuuden järjestäjän vastuulle.

Yleisötilaisuuden tai -tapahtuman siivoamisvelvollisuudesta on tarpeen määrätä jätehuoltomääräyksissä, jos tilaisuudella ei ole selkeää järjestäjää. Esimerkkinä tällaisista tilaisuuksista ovat ns. Facebook-tapahtumat, joissa suuri joukko ihmisiä kokoontuu puistoon Facebookissa leviävän kutsun tai muun tiedon perusteella. Jos määräystä ei sisällytetä jätehuoltomääräykseen, vastaa siivoamisesta ensisijaisesti roskaaja, toissijaisesti alueen haltija ja lopulta kunta.

Varsinkin suuremmissa yleisötilaisuuksissa lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteiden antaminen on tarpeen asianmukaisen ja turvallisen jätehuollon järjestämisen kannalta. Lajitteluelvoitteiden antami-

nen perustuu jätelain 13 ja 15 §:ään, joten ne voidaan antaa myös sellaiselle yleisötilaisuuden järjestäjälle, joka harjoittaa elinkeinotoimintaa järjestämällä yleisötilaisuuden. Lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet määrätään jäteasetuksen 21 §:n kilorajojen viikoittaisten jätemäärien perusteella.

Suurista tapahtumista veloitetaan ilmoittamaan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ympäristönsuojeluviranomainen voi vaatia suurten yleisötilaisuuksien järjestäjältä jätehuoltosuunnitelman esittämistä.

37 § Roskaantumisen ehkäiseminen yleisillä alueilla

Jätelaissa annetaan tarkat määräykset roskaantumisen ehkäisemisestä sekä siitä, mikä taho on siivousvelvollinen eri tilanteissa. Tässä pykälässä annetaan ainoastaan jätelain määräyksiä täsmentäviä määräyksiä.

Jätelaissa annettua roskaamiskieltoa korostetaan kieltämällä jätehuoltomääräyksissä jätteiden sijoittaminen jäteastian ulkopuolelle yleisillä alueilla sekä risujen ja puutarhajätteiden vienti yleisille alueille. Koska yleisillä alueilla olevat jäteastiat voivat olla muidenkin tahojen kuin kunnan ylläpitövuosituulla, määräys koskee kaikkien toimijoiden (esimerkiksi tienpitäjän) ylläpitämiä jäteastioita.

38 § Vaarallisten jätteiden jätehuolto

Jätehuoltomääräysten vaarallisia jätteitä koskevat määräykset velvoittavat myös elinkeinotoiminnan harjoittajia. Vaarallista jätettä koskevilla määräyksillä määrätään turvallisen jätehuollon käytännön järjestelyistä. Vaikka jätelaissa ja -asetuksessa määrätään vaarallisten jätteiden erilläänpitovelvollisuudesta, on järkevää tuoda asia esille lyhyesti myös jätehuoltomääräyksissä.

Vaarallisen jätteen varastoinnista väliaikaisessa paikassa voi aiheutua haittaa tai vaaraa ympäristölle ja terveydelle. Sen vuoksi jätehuoltomääräyksiin on sisällytetty väliaikaista varastointia koskeva määräys. Määräys enimmillään vuoden säilytysajasta koskee kaikkia kiinteistöjä, myös esimerkiksi päivittäistavara-kaupoissa sijaitsevia kerätyn sähkö- ja elektroniikkaromun säilytykseen tarkoitettuja jäteastioita tai kontteja ja varmistaa osaltaan jätteen asianmukaista käsittelyä.

Kunnan on järjestettävä asumisessa syntyvien vaarallisten jätteiden jätehuolto sekä maa- ja metsätaloudessa syntyvien vaarallisten jätteiden jätehuolto, mikäli vaarallisen jätteen määrä ei ole kohtuuton. Siten näissä toiminnoissa syntyvät vaaralliset jätteet määrätään toimitettavaksi jäteasemalle. Tuottajavastuunalaiset sähkö- ja elektroniikkaromu sekä paristot ja akut määrätään toimitettavaksi tuottajan järjestämään vastaanottoipaikkaan. Lääkejätteet puolestaan tulee toimittaa apteekkiin, joka on tehnyt niiden vastaanottamisesta sopimuksen jäteyhtiön kanssa.

Muissa toiminnoissa, kuten sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä kouluissa, syntyvät vaaralliset jätteet toimitetaan vastaanottajalle, jolla on lupa niiden vastaanottamiseen. Sama määräys koskee elinkeinotoiminnan harjoittajaa.

Mikäli kyseessä on merkittävä erä vaarallista jätettä, tulee sen toimittamisesta sopia vastaanottajan kanssa. Tällöin vastaanottaja voi varautua suuren jätemäärän turvalliseen käsittelyyn ja varastointiin. Ilmoituksen kautta jäteyhtiö voi myös velvoittaa toimittamaan maa- ja metsätaloudessa syntyvät vaarallista jätettä olevat merkittävät erät toimitettavaksi muualle, jos käsittely ei jätelaitoksen järjestelmissä ole mahdollista.

Vaarallisen jätteen pakkaamisen osalta jättesetuksessa on tarkat ohjeet, joihin näissä määräyksissä viitataan. Velvoittamalla alkuperäispakkauksen käyttämiseen pyritään varmistamaan vaarallisen jätteen asianmukainen pakkaaminen ja merkitseminen.

39 § Vaarallisten jätteiden kerääminen kiinteistöltä

Vaarallisen jätteen keräyspaikkaa koskevat määräykset koskevat kaikkia toimijoita omakotitalokiinteistöjä lukuun ottamatta, sillä ne liittyvät jätehuollon tekniseen järjestämiseen sekä turvallisuuteen. Pykälässä annetaan määräyksiä vaarallisten jätteiden säilyttämisestä turvallisesti asianmukaisissa astioissa. Lisäksi veloitetaan kiinteistön haltija tiedottamaan keräyspaikan käyttäjiä sen asianmukaisesta ja turvallisesta käytöstä. Tarkoituksena on, että vaarallisten jätteiden keräämisestä ei aiheudu haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle.

Vaarallisten jätteiden keräyspaikan järjestämiseen liittyvät määräykset koskevat sekä asuin- että muita kiinteistöjä (ei omakotitalokiinteistöjä).

40 § Erityisjätteet

Erityisjäte veloitetaan erotettavaksi muista jätteistä. Erityisjätteiden osalta määrätään niiden pakkaamisesta sekä merkitsemisestä niiden turvallisen käsittelyn varmistamiseksi.

41 § Terveydenhuollon vaaralliset jätteet ja erityisjätteet

Muulla lainsäädännössä annetaan tarkat määräykset terveydenhuollon vaarallisten jätteiden ja erityisjätteen jätehuollosta, jonka takia tarkempia määräyksiä ei anneta jätehuoltomääräyksissä.

42 § Tiedottamisvelvoite

Jäteyhtiöllä on aina oltava ajantasaiset yhteystiedot kiinteistön haltijalle muun muassa laskutuksen takia.

Jotta varmistutaan kunnallisten jätehuoltomääräysten mukaisen jätehuollon toteutumisesta, määrätään kiinteistön haltijalle tiedottamisvelvollisuus jätehuoltomääräysten mukaisista velvoitteista kiinteistössä asuville tai sitä muuten käyttäville.

43 § Poikkeaminen jätehuoltomääräyksistä

Jätelain 91 §:n mukaan jätehuoltomääräyksissä määrätty viranomainen voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen jätehuoltomääräysten noudattamisesta päätöksessä mainituin perustein. Siten jätehuoltomääräyksissä on tarpeen määrätä, että poikkeuksen myöntävä viranomainen on jätehuoltoviranomainen. Jätehuoltomääräyksiin on sisällytetty edellytyksiä jätehuoltomääräyksistä poikkeamiselle erinäisissä tilanteissa.